

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

12 במרס 2012

669

י"ח באדר התשע"ב

עמוד

הצעת חוק בתי קברות צבאיים (תיקון מס' 4), התשע"ב-2012 520

הצעת חוק בתי קברות צבאיים (תיקון מס' 4), התשע"ב-2012

- תיקון סעיף 1
1. בחוק בתי קברות צבאיים, התש"י-1950¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 1, אחרי ההגדרה "הרשות המוסמכת" יבוא:
- "חייל מילואים" – כהגדרתו בחוק שירות המילואים, התשס"ח-2008²;
- "חניך", "שוחר" – כהגדרתם בפקודות הצבא; לעניין זה, "פקודות הצבא" – כהגדרתן בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955³;
- "כוחות הביטחון" – שירות הביטחון הכללי, המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים, משטרת ישראל ושירות בתי הסוהר;
- "סוהר" – כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971⁴;
- "עובד שירותי הביטחון" – עובד בשירות הביטחון הכללי או במוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים;
- "שוטר" – כהגדרתו בפקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971⁵.
2. בסעיף 3א לחוק העיקרי –
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "מי ששר הביטחון מינה לכך רשאי" יבוא "הרשות המוסמכת רשאית";
- (2) בסעיף קטן (ד), במקום "המוסמך להכריז על בית קברות צבאי ארעי לפי סעיף זה רשאי" יבוא "הרשות המוסמכת רשאית" ובמקום "והוא חייב" יבוא "והיא חייבת".
3. בסעיף 4(ב) לחוק העיקרי, אחרי פסקה (2) יבוא:
- (3) "השיעור המרבי של השתתפות המדינה בהוצאות קבורה בבית קברות אזרחי".

ד ב ר י ה ס ב ר

תיקון נוסף הוא שינוי המונח "הממונה" למונח "הרשות המוסמכת".

סעיף 1 מוצע להוסיף לסעיף ההגדרות בחוק את המונחים שנוספו לחוק בעקבות התיקון המוצע.

סעיפים 2, 4 עד 6 מוצע לתקן את סעיפים 3א, 3ב, 3ג ו-4 לחוק ולהחליף בהם את המונח "הממונה" למונח "הרשות המוסמכת" ולערוך את השינויים הנדרשים כתוצאה מן ההחלפה האמורה. יובהר כי שינוי זה נדרש מבחינה טכנית בלבד ואינו משקף שינוי כלשהו בסמכויות או בתפקיד הרשות המוסמכת לעומת הממונה.

סעיף 3 סעיף 4(א) מאפשר לקרובו של חייל או של מי מהזכאים הנוספים להביאו לקבורה בבית קברות אזרחי אם רצה בכך.

סעיף 4(ב) קובע את המסגרת לקביעת הסדרים מיוחדים במקרה שקרוב המשפחה מחליט כאמור. ככלל,

כללי חוק בתי קברות צבאיים, התש"י-1950 (להלן – החוק), קובע בסעיף 4 את זכאותו של חייל שנפטר להיקבר בבית קברות צבאי, אלא אם כן בחר קרובו להביאו לקבורה בבית קברות אזרחי. למעשה זהו הכבוד האחרון שהמדינה חולקת למי ששירת בשירות צבאי והלך לעולמו במסגרת שירות זה. עיקר התיקון המוצע הוא לעגן זכאות דומה בחוק גם ביחס לקבורתם של חללי כוחות הביטחון – עובדי שירות הביטחון הכללי, עובדי המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים, שוטרים, סוהרים שנפלו בעת פעילותם ועקב פעילותם וכן שוחרים, מועמדים לשירות ביטחון שנפגעו בקורסים לפני גיוס וחניכים (להלן – הזכאים הנוספים). כל זאת בעקבות המלצות שניתנו בשנת 2011 לאחר דיונים ארוכים במועצה הציבורית המייעצת שהתבקשה לנושא (להלן – המועצה הציבורית).

בהתאם להמלצות המועצה הציבורית המייעצת מוצע גם לקבוע נסיבות שבהן תישלל זכאות של חייל או של מי מהזכאים האחרים להיקבר בבית קברות צבאי.

¹ ס"ח התש"י, עמ' 258; התשנ"ו, עמ' 315.

² ס"ח התשס"ח, עמ' 502.

³ ס"ח התשט"ו, עמ' 171.

⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459.

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 17, עמ' 390.

- (1) בפסקה (1), במקום "מי ששר הביטחון מינה לכך (להלן – הממונה) רשאי" יבוא "הרשות המוסמכת רשאית";
- (2) במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) הרשות המוסמכת תודיע בכתב לקרובו של החייל על כוונתה לצוות כאמור בפסקה (1); לא הודיע הקרוב לרשות המוסמכת על בית הקברות הצבאי או האזרחי שבו בחר לקבורת החייל, בתוך 60 ימים מהיום שבו נמסרה לו ההודעה כאמור, תועבר גופתו של החייל לקבורה בבית קברות צבאי שהרשות המוסמכת תקבע, והוא הדין כשאין לחייל קרוב או כשקרוביו או מעניהם אינם ידועים."

(3) בפסקה (3), במקום "לא יצווה הממונה" יבוא "לא תצווה הרשות המוסמכת" ובמקום "והוא חייב" יבוא "והיא חייבת".

- (1) בפסקה (1), במקום "הממונה" יבוא "הרשות המוסמכת" ובמקום "רשאי לצוות" יבוא "רשאית לצוות";
- (2) בפסקה (2), במקום "הממונה יודיע" יבוא "הרשות המוסמכת תודיע", במקום "לממונה" יבוא "לרשות המוסמכת" ובמקום "לא יצווה הממונה" יבוא "לא תצווה הרשות המוסמכת";
- (3) בפסקה (3), במקום "הממונה לא יצווה" יבוא "הרשות המוסמכת לא תצווה" ובמקום "חייב הוא לצוות" יבוא "חייבת היא לצוות".

14. סעיף 4 יחול, בשינויים המחויבים, על מי שבעת פטירתו היה אחד מאלה:
- (1) שוטר;
- (2) עובד שירותי הביטחון;
- (3) סוהר שנהרג בעת שירותו ועקב שירותו;

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 7 לסעיף 14 המוצע

בהתאם להמלצות המועצה הציבורית כאמור, מוצע לעגן בחוק את קבורתם של הזכאים הנוספים בבתי קברות צבאיים אלא אם כן יבחר קרוב שלהם להביאם לקבורה בבית קברות אזרחי. יצוין כי קבורת שוטרים, אנשי כוחות הביטחון וזכאים נוספים בבתי קברות צבאיים נעשית כבר כיום מכוח החלטות מינהליות שהתקבלו בעבר.

לפסקאות (1) עד (3): בהמלצת המועצה הציבורית להנצחת החייל ובשל השוני בפעילות של שירות בתי הסוהר ושל משטרת ישראל, מוצע, כי בשונה משוטרים או עובדי שירותי הביטחון, שלגביהם תחול הוראת סעיף 4 לחוק בכל מקרה של פטירה, לגבי סוהרים היא תחול רק כאשר מותם היה בעת שירותם כסוהרים ובשל שירותם כאמור. כך למשל הוראת סעיף 4 לחוק תחול על שוטר שנפטר מכל

עלויות הקבורה בבית עלמין אזרחי במקום מגוריו של הנפטר משולמות באמצעות המוסד לביטוח לאומי. ואולם קיימים מקרים שבהם קרובי המשפחה מבקשים לקבור את החייל או את הזכאי הנוסף בבית קברות אזרחי שאינו במקום מגוריו ואז אין המוסד לביטוח לאומי משלם את עלויות הקבורה. במקרים כאלה משרד הביטחון מסייע למשפחה במימון הוצאות הקבורה כאמור.

כדי להסיר ספק פרשני האם סעיף 4(ב) (1) שעניינו דרכי השתתפותו של צה"ל בקבורה, והמכוון בעיקר לניהול ההלוויה הצבאית, כולל גם את הוצאות הקבורה במקרה שבו קרוב המשפחה מבקש לקבור חייל או זכאי נוסף, בבית קברות אזרחי שאינו במקום מגוריו, מוצע להוסיף במפורש לסמכות להתקנת תקנות של שר הביטחון גם את הסמכות לקבוע את שיעור ההשתתפות המרבי של המדינה במימון הוצאות הקבורה במקרה כזה.

- (4) שוחר שנהרג במהלך הכשרתו עקב פעילות צבאית שנערכה במסגרתה;
- (5) מיועד לשירות ביטחון כהגדרתו בחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986, שנפטר במהלך פעילות הכנה לשירות ביחידה מובחרת, הנערכת במסגרת צבאית;
- (6) חניך שנהרג במהלך הכשרה קדם-צבאית הנערכת במסגרת צבאית ועקב פעילות צבאית שנערכה במסגרת הכשרה כאמור;
- (7) חייל מילואים שנהרג בדרכו לשירות מילואים או בחזרתו ממנו.

סעיף 4 יחול, בשינויים המחויבים, גם על אחד מאלה: זכאות לקבורה בשל 14. דרגה או עיטור

- (1) בעל עיטור הגבורה לפי חוק העיטורים בצבא הגנה לישראל, התש"ל-1970;
- (2) קצין בדימוס בדרגות רב-אלוף או אלוף של צבא הגנה לישראל;
- (3) שוטר קצין בדימוס בדרגות רב-ניצב או ניצב של משטרת ישראל.

אושפז חייל או אחד מהמנויים בסעיף 14, באשפוז הרצוף לחבלה שנחבל תוך כדי שירותו או הכשרתו, לפי העניין, ובשל חבלה כאמור, ונפטר במהלך אשפוזו, יחולו עליו הוראות חוק זה בשינויים המחויבים, גם אם שוחרר או פוטר משירותו במהלך האשפוז; בסעיף זה, "אשפוז" – אשפוז שאינו אשפוז יום.

זכאות לקבורה בשל 14. פטירה בעת אשפוז רצוף

ד ב ר י ה ס ב ר

יובהר, כי לגבי פסקאות (3) עד (6) – נסיבות המוות המזכות הן תנאים מצטברים.

לפסקה (7): מוצע להרחיב את תחולת החוק גם לגבי חייל מילואים שנהרג בדרכו לשירות מילואים או בחזרתו ממנו. כך למשל, ייכנס בגדרי החוק גם מי שנהרג בתאונת דרכים בדרך לשירות המילואים.

לסעיף 14 המוצע

לפי המלצות המועצה הציבורית ולפי המצב הקיים בבתי הקברות הצבאיים בפועל, מוצע כי קצינים בדימוס בדרגות רב אלוף או אלוף, בעלי עיטורי הגבורה לפי חוק העיטורים בצבא הגנה לישראל, התש"ל-1970, ושוטרים בדימוס בדרגות רב-ניצב או ניצב של משטרת ישראל ייקברו אף הם בבית קברות צבאי.

לסעיף 4 המוצע

מוצע לעגן את זכותם של אלה שהחוק חל עליהם ושנפטרו לאחר אשפוז רצוף לחבלה שנגרמה להם תוך כדי השירות ובשל החבלה כאמור, להיקבר בבתי קברות צבאיים. במהלך אשפוז רצוף משוחררים לעתים חיילים

סיבה שהיא בעת היותו שוטר, ואילו לגבי סוהר, היא תחול רק אם נהרג בפעילות הקשורה לתפקידו.

לפסקאות (4) עד (6): שוחרים וחניכים – תלמידי בתי הספר התיכוניים ומיועדים לשירות ביטחון נמצאים לעתים בפעילות המאורגנת על ידי הצבא בהכשרות מקצועיות וצבאיות לשם הכנתם לשירות בצה"ל. כך למשל חניך שהוא תלמיד בית ספר המשתתף בשבוע הכשרה במסגרת הגדנ"ע, או שוחר בבית ספר תיכון המשתתף במסגרת לימודי הכשרה לתפקידו הצבאי העתידי, ייכנסו בגדר החוק רק אם נסיבות מותם היו קשורות לפעילות צבאית שנערכה במסגרת זו. לעומתם, מיועד לשירות ביטחון המשתתף בקורס קדם-צבאי או בגיבוש לקראת גיוס ליחידה מובחרת, המאורגנים על ידי הצבא בלבד (ולא על ידי כל גוף אזרחי אחר), ייכנס בגדרי החוק אם נפטר במהלך אותה פעילות.

מוצע כי מוות במסגרות אלה, בתנאים הקבועים לגבי כל מסגרת, תקנה קבורה בבית קברות צבאי וזאת בשל הקשר הישיר של נסיבות המוות עם צה"ל, המארגן את מסגרות ההכשרה האמורות.

⁶ ס"ח התשמ"ו, עמ' 107.

⁷ ס"ח התש"ל, עמ' 18.

- ייחוד חלקה לאנשי כוחות הביטחון 104. בבית קברות צבאי תיחוד, ככל האפשר, ולפי החלטת הרשות המוסמכת, חלקה למי שהיה איש כוחות הביטחון הזכאי להיקבר בבית קברות צבאי לפי סעיפים 14(1) עד 14(3).
 74. על אף האמור בסעיפים 4 עד 14, לא יובא לקבורה בבית קברות צבאי –

(1) מי שנפטר בעת שנעדר משירות צבאי או שירות בכוחות הביטחון בלא היתר או הצדק סביר לתקופה רצופה של 21 ימים רצופים לפחות;

(2) מי שהרשות המוסמכת קבעה, לאחר שעיינה בחוות דעת שנתן הגוף שאליו השתייך הנפטר, כי נפטר בנסיבות המטילות דופי על התנהגותו והמצדיקות שלילת זכאותו לקבורה בבית קברות צבאי.

החלפת סעיף 12

8. במקום סעיף 12 לחוק העיקרי יבוא:

12. "מועצה ציבורית להנצחת החייל (א) שר הביטחון ימנה מועצה ציבורית להנצחת החייל (להלן – המועצה); הרכב המועצה ישקף, ככל האפשר, את הקבוצות השונות של משפחות החללים שחוק זה חל עליהן.
 (ב) המועצה תייעץ לשר הביטחון בעניין בתי קברות צבאיים ובענייני הנצחת חיילים ואנשי כוחות הביטחון ותפקידיה ייקבעו בתקנות."

ד ב ר י ה ס ב ר

לסעיף 4 המוצע

כאמור, הזכאות להיקבר בבית קברות צבאי נובעת מהכבוד שהמדינה רוצה לחלוק למי ששירת למענה והלך לעולמו במסגרת השירות. עם זאת קיימות נסיבות שבהן יש מקום לשלול את זכאותו של חייל, של איש כוחות הביטחון או של הזכאים הנוספים להיקבר בבית קברות צבאי. לפיכך, מוצע לקבוע כי מי שנפטר בעת שנעדר משירותו תקופה רצופה של 21 ימים רצופים לפחות בלא היתר או הצדק סביר, לא יהיה זכאי להיקבר בבית קברות צבאי וכך גם מי הרשות המוסמכת קבעה, לאחר שעיינה בחוות דעת שנתן הגוף שאליו השתייך הנפטר, כי נפטר בנסיבות המטילות דופי על התנהגותו והמצדיקות שלילת זכאותו לקבורה בבית קברות צבאי. לגבי האחרון, הכוונה היא למקרים קיצוניים, למשל כאשר חייל התאבד לאחר שרצח אחרים.

סעיף 8 סעיף 12 לחוק בנוסחו כיום מעגן את פעילותה וסמכויותיה של המועצה המייעצת לשר הביטחון והוא קובע כי "שר הביטחון ימנה, לצורך חוק זה, מועצה ציבורית מייעצת, שתפקידיה ייקבעו בתקנות".

מוצע לשנות את שם המועצה ל"מועצה ציבורית להנצחת החייל" שכן הוא משקף יותר את ייעודה ופעילותה של המועצה.

או אנשי כוחות הביטחון מהשירות ולפיכך אם הם נפטרים הם לא מוגדרים באופן רשמי כחיילים בשירות צבאי, כמשרתים בכוחות הביטחון או כזכאים נוספים. לפיכך נדרש לקבוע הוראה מפורשת בחוק בעניין זכאותם להיקבר בבית קברות צבאי. יובהר, כי הסעיף מתייחס למשל למקרים שבהם חייל נפגע קשה בפעילות מבצעית, מאושפז ומצוי בתרדמת רצופה לתקופה ארוכה. בשלב מסוים הוא משוחרר מינהלית מצה"ל וממשיך להיות מטופל באשפוז, אך כעבור תקופה, לאחר ששוחרר ואינו חייל עוד, נפטר בשל פציעתו זו. מבחינה רעיונית, קיימת רציפות בין מועד הפגיעה למועד הפטירה במקרה זה וראוי כי ייקבר בבית קברות צבאי אף אם פורמלית אינו חייל עוד.

לסעיף 4ט המוצע

מוצע לקבוע כי חללי כוחות הביטחון ייקברו בחלקות נפרדות וייעודיות שיוקצו בעבורם, ככל האפשר, בבתי הקברות הצבאיים. יובהר, כי דין זה יחול גם לגבי שוטרים קצינים בדימוס בדרגות רבי-ניצב או ניצב. יצוין, כי כבר כיום קיימות בחלק מבתי הקברות הצבאיים, חלקות שוטרים והכוונה היא כי חללי כוחות הביטחון ייקברו בחלקות דומות לאלה, שיוקצו לפי שיקול דעת הרשות המוסמכת.

מי שערב פרסומו של חוק זה כיהן במועצה הציבורית המייעצת לפי סעיף 12 לחוק העיקרי, כנוסחו במועד האמור, יראו אותו כאילו מונה למועצה הציבורית להנצחת החייל לפי סעיף 12 לחוק העיקרי, כנוסחו בסעיף 8 לחוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

חיילים ואנשי כוחות הביטחון, גם אם הם חורגים מגבולות תחומי ניהול בית הקברות הצבאי. כמו כן מוצע להותיר את ההוראה כי תפקידי המועצה ייקבעו בתקנות.

סעיף 9 מוצע להוסיף הוראת מעבר ולפיה מי שערב פרסומו של חוק זה מונה למועצה הציבורית המייעצת לפי סעיף 12 לחוק כיום, יראו אותו כאילו הוסמך למועצה הציבורית להנצחת החייל לפי סעיף 12 לחוק, כנוסחו בסעיף 8 לחוק זה.

לפי החוק בנוסחו הקיים והקביעה כי שר הביטחון ימנה את המועצה "לצורך חוק זה", מוגבלת לכאורה סמכותה של המועצה לייעץ לשר הביטחון בענייני חוק בתי קברות צבאיים בלבד. לאור עיגון קבורתם של חללי כוחות הביטחון והזכאים הנוספים, מוצע לקבוע, כי הרכב המועצה ישקף את הקבוצות השונות של משפחות החללים שחוק זה חל עליהם וכן להעניק למועצה סמכות רחבה יותר לייעץ לשר הביטחון גם בתחומים אחרים בענייני הנצחת

